

Č.j. ABS 8481/2014 R

V Praze dne 27. listopadu 2014

Počet listů: 3

Ministerstvo vnitra ČR

Odbor archivní správy a spisové služby
Milady Horákové 5/133
166 21 PRAHA 6

Podání námítky proti protokolu ze dne 12. 11. 2014, č.j. MV-98058-9/AS-2014

Kontrolní orgán: Ministerstvo vnitra ČR, odbor archivní správy a spisové služby

Kontrolovaná osoba: Archiv bezpečnostních složek

Kontrolující: PhDr. Lenka Linhartová

PhDr. Jiřina Prokopová

Mgr. Eva Šimicová

Mgr. Pavel Šimůnek

Bc. Magdalena Čechová

V období od 30. července 2014 do 2. října 2014 byla v Archivu bezpečnostních složek (dále jen „Archiv“) provedena kontrola dodržování ustanovení § 34 odst. 1-3, § 35, § 36 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Dne 14.11.2014 byl Archivu předán kontrolní protokol ze dne 12. 11. 2014, č.j. MV-98058-9/AS-2014.

V souladu s ust. § 13 odst. 2 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů, podává tímto Archiv v zákonné lhůtě a v souladu s poučením poskytnutým v kontrolním protokolu

odůvodněnou námítku

proti následující části protokolu:

Archiv podává **námítku proti tvrzením, uvedeným v bodě 1.2**, a to od věty: „V této souvislosti je nutno zdůraznit, že podle § 4 odst. d) zákona č. 181/2007 Sb. o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a o změně některých zákonů je digitalizací pověřen ÚSTR“ až do konce odstavce. Dle názoru Archivu i dle právního

vyjádření, které má Archiv k dispozici, neodpovídají tato tvrzení skutečnosti, a to z následujících důvodů:

Ústav dle § 4 písm. d) zákona č. 181/2007 Sb. (dále jen „zákon“) „převede bez zbytečného odkladu převzaté dokumenty do elektronické podoby“. S ohledem na působnost Ústavu a Archivu vymezenou zejména v § 4 resp. § 13 zákona lze dovodit, že zákonné vymezení činnosti a úkolů Archivu směřuje k dokumentům i archiváliím, naproti tomu vymezení činnosti a úkolů Ústavu směřuje primárně k dokumentům, nikoli však již k archiváliím. Oprávnění Ústavu ve vztahu k archiváliím je vyjádřeno v § 5 odst. 2 zákona (Státní orgány, organizační složky státu, orgány územní samosprávy, státní příspěvkové organizace a příspěvkové organizace územních samosprávných celků, jakož i jimi spravované archivy, které mají v držení dokumenty a archiválie z doby nesvobody a období komunistické totalitní moci vztahující se k úkolům Ústavu, jsou povinny bez zbytečného odkladu poskytnout Ústavu bezplatně potřebnou součinnost. Ústav je oprávněn na vlastní náklady pořizovat kopie uvedených dokumentů a archiválií). V tomto případě se však jedná pouze o oprávnění Ústavu, nikoli o vymezení jeho úkolů a povinností (viz slovo „oprávněn“), které jsou v případě archiválií, s ohledem na vymezení pravomocí v § 4 resp. § 13 zákona, dány primárně Archivu.

S ohledem na to, že:

- § 14 odst. 1 zákona (stanovující povinnost zde vyjmenovaných subjektů předat Archivu evidenční a registrační pomůcky, archivní fondy, včetně agenturních, operativních, vyšetřovacích a kádrových svazků nebo spisů, archivní sbírky i jednotlivé archiválie a dokumenty vzniklé činností bezpečnostních složek a Komunistické strany Československa a organizací Národní fronty působících v těchto složkách v období od 4. dubna 1945 do 15. února 1990, které jsou v jejich držení) mluví o **dokumentech a archiváliích**, na rozdíl od § 4 písm. d) zákona, který se týká pouze dokumentů;
- zákon o archivnictví rozlišuje mezi dokumentem a archiválií, resp. archiválií jsou pouze dokumenty určitých vlastností;
- zákonné vymezení činnosti a úkolů Archivu směřuje k dokumentům i archiváliím, naproti tomu vymezení činnosti a úkolů Ústavu směřuje primárně k dokumentům, nikoli však již k archiváliím;
- odpovědnost za plnění úkolů ve vztahu k archiváliím jakož i o archiválie samotné (mj. povinnost péče o archiválie) je dána primárně Archivu;

je Archiv toho právního názoru, že **působnost Ústavu dle § 4 odst. 1 písm. c) a d) zákona – získávat a převádět dokumenty do elektronické podoby, se nevztahuje na archiválie podle § 14 odst. 1 zákona. K činnosti, kterou dnes ve vztahu k těmto archiváliím fakticky vykonává Ústav – mj. jejich digitalizace, je tak v souladu s povinnostmi danými Archivu dle § 13 zákona (mj. péče o archiválie) oprávněn vykonávat Archiv.**

K tomuto závěru ostatně před časem dospěl i sám Odbor archivní správy a spisové služby ve své odpovědi na dotaz Archivu č.j. ABS 6337/2013 R ze dne 13. listopadu 2013. Ve stanovisku, zaslaném Odborem archivní správy a spisové služby MV dne 12. prosince 2013 pod č.j. MV-152914-3/AS-2013 se uvádí:

„Ústavu zákon č. 181/2007 Sb. ve svém § 4 mezi jinými činnostmi v písm. d) vymezuje, že převede bez zbytečného odkladu převzaté dokumenty do elektronické podoby. V tomto smyslu tedy hovoří pouze o dokumentech. Pokud jde o archiválie a jejich

elektronickou podobu, žádné kompetence Ústavu nevymezuje, zatímco Archiv ve svém § 13 ukládá mj. zpřístupňovat a zveřejňovat dokumenty a archiválie, zabezpečovat přístup k dokumentům a archiváliím, a dále pečovat o ně, tedy na rozdíl od Ústavu, kterému zákon ukládá pečovat pouze o dokumenty, které získá, je Archiv zákonem pověřen péčí o dokumenty a archiválie, které jsou v něm uloženy, čímž stanovuje zásadní rozdíl mezi oběma institucemi.“

Za mylné považujeme rovněž tvrzení, že „soubory digitalizátů jsou vlastnictvím ÚSTR (digitalizátora) a ABS (správce originálních archiválií) je pouze jejich uživatelem“. Také tato otázka byla řešena ve výše zmíněném stanovisku OAS SS MV ze dne 12. prosince 2013, a to s následujícím výsledkem:

„Příslušným k hospodaření s kopiemi archiválií v úložišti spravovaném Ústavem je Archiv. Elektronické kopie archiválií jsou bezpečnostními nebo studijními kopiemi.“ A dále: „O těsném sepjetí archiválie a její kopie svědčí i § 34 odst. 3 zákona č. 499/2004 Sb., který stanoví, že do originálů archiválií lze nahlížet jen tehdy, nejsou-li vyhotoveny jejich kopie a dále, že byly-li takové kopie vyhotoveny, lze originály archiválií předložit k nahlédnutí jen se souhlasem archivu, do jehož péče náleží. Z výše uvedeného odstavce implicitně vyplývá, že kontrola procesu využívání digitálních kopií příslušným archivem spravovaných archiválií musí pro naplnění uvedené části zákona zůstat zcela v jeho rukou“.

To, že digitalizáty nemohou být vlastnictvím Ústavu, konstatuje i další právní stanovisko v této záležitosti, které má Archiv k dispozici, v němž se uvádí:

„Žádná organizační složka státu se s ohledem na § 3 odst. 2 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů, **nemůže stát vlastníkem** žádné věci, neboť organizační složky státu nejsou samostatnou právní osobou, nemohou nic vlastnit, ale nanejvýš **spravovat** – z tohoto pohledu nemají Ústav ani Archiv právní subjektivitu.“ A dále: „Digitalizované materiály se okamžikem svého vytvoření stávají majetkem České republiky“.....“Ústav i Archiv jsou účetními jednotkami a mohou tedy mít právo s majetkem hospodařit.“

Závěr:

Vzhledem ke všem těmto skutečnostem žádáme, aby byl text bodu 1.2 opraven v intencích výše uvedeného a aby tak byl uveden do souladu s dřívějšími vyjádřeními Odboru archivní správy a spisové služby MV.

S pozdravem

Mgr. Světlana Ptáčnicková
ředitelka Archivu
podepsáno elektronicky